

Metin TELATAR

EMO 43.Dönem Onur Kurulu Üyesi

Sıra TMMOB ve bağlı Oda'larına geldi. Anayasa'nın 135. Maddesinde kuruluş amacı tanımlanan TMMOB ve bağlı Odalar "bölünüp, parçalanarak" etkisizleştirilmeye çalışılmaktadır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, her ne kadar TMMOB Yöneticileri ile yaptığı toplantıda Torba Yasa içinde yer alan ve TMMOB ve bağlı Meslek Odalarını adeta Bakanlığın bir alt birimi haline dönüştürecek olan yasa tasarısının TMMOB ile ilgili bölümü için "böyle bir çalışmamız yok" dediyse de taslak tüm Mimar ve Mühendislerin eline ulaşmış, tartışılır hale gelmiştir.

TMMOB ve bağlı Oda'ların kuruluş amacı Anayasa'nın 135. maddesinde, "Bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak" şeklinde tanımlanmaktadır.

Anayasa'nın 135. Maddesine uygun olarak 6235 sayılı yasa ile kurulmuş olan TMMOB ve bağlı Oda'lar; Üyeleri ve Halk ile ilişkilerini hazırladıkları yönetmeliklerle düzenlemişlerdir. Zaman zaman değişik çıkar çevreleri, ilgili yasa ve yönetmeliklere rağmen, arkalarına aldıkları siyasi iktidar sayesinde Mimar ve Mühendislerin mesleki faaliyetlerine müdahale etmişlerse de, TMMOB ve bağlı Oda'lar yasal mücadelelerini vermişler ve Üyeleri ile kamunun menfaatlerini korumaya çalışmışlardır. Kıyıları, meralarını, akarsu ve derelerini, madenlerini, enerji politikalarını, tarımını, kenti ve kentsel altyapıyı, kültür ve tabiat varlıklarını, çevreyi, kısaca tüm yaşam alanlarını Üyeleri adına halk için takip etmiş ve görüşlerini değişik formatlarda kamuoyu ile paylaşmışlardır. Bu defa durum farklıdır. Toplumsal muhalefetin öncülüğünü yapan TMMOB ve bağlı

Oda'lar susturulmaya çalışılmaktadır. Siyasi iktidar, Meslek Oda'larının kendi alanlarında Üyelerini ve halkı bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmalarına artık tahammül gösterememektedir. Meslek Oda'ları, kirli yatırımlara, özelleştirmelere, rant için kentsel dönüşüm, yeraltı ve yerüstü kaynaklarımızın talan edilmesine, Nükleer Santrallara vb. dayatmalara yasal zeminde karşı duruş sergilememektedir.

TORBADA, YOK YOK!

Siyasi iktidar, ülkeyi KHK'lerle yönetme alışkanlığı edinirken bunları, "Torba Yasa" olarak adlandırdığı birçok kanun ve KHK'nin ele alındığı yasal düzenlemelerle yapmaktadır. Son yıllarda torba torba yasamız olmuştur. Noel Baba'nın Torbası gibi, hangi sosyal çevre için torbadan ne çıkacağı merak konusu olmuştur. Son olarak hazırlanan "Taslak Torba Yasa" ile başta Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, İmar Kanunu, Yapı Denetim Kanunu, Kıyı Kanunu olmak üzere 14 Kanunda değişiklik yapılarak, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Meslek Örgütlerinin üst kuruluşu haline getirilmeye çalışılmakta, yerel yönetimler işlevsizleştirilerek adeta "Türkiye Belediye Başkanlığı"na dönüştürülmesi hedeflenmektedir.

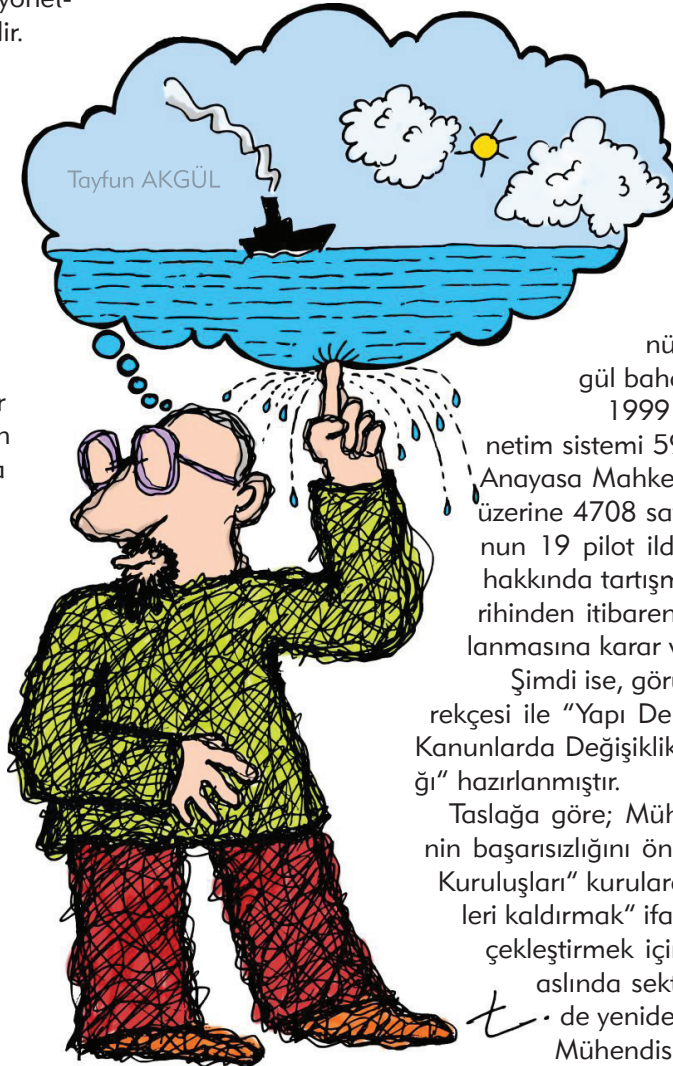
"Yapı Denetimi Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı" içeriğindeki 11 Kanun değişikliği önerisi ile Meslek Odaları, yerel yönetimler ve kentleşme süreçlerini dönüştürerek siyasi iktidara dikensiz gül bahçesi hazırlamaktadır.

1999 depreminin ardından yapı denetim sistemi 595 sayılı KHK ile düzenlenmiştir. Anayasa Mahkemesi'nin bu KHK'yi iptal etmesi üzerine 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun 19 pilot ilde uygulanmıştır. Daha bu KHK hakkında tartışmalar sürerken, 1 Ocak 2011 tarihinden itibaren bu kanunun tüm illerde uygulanmasına karar verilmiştir.

Şimdi ise, görülen aksaklıkların giderilmesi gerekçesi ile "Yapı Denetim Hakkında Kanun ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Taslağı" hazırlanmıştır.

Taslağa göre; Mühendislik ve Mimarlık hizmetlerinin başarısızlığını önlemek adıyla "Teknik Müşavirlik Kuruluşları" kurularak "yatırımcının önündeki engelleri kaldırmak" ifadesiyle "kentsel dönüşümü" gerçekleştirmek için tüm engelleri bertaraf ederek aslında sektör, "piyasa ilişkileri" çerçevesinde yeniden düzenlenmek istenmektedir.

Mühendisleri ve Mimarları etkisiz kılarak,

yapı denetimini büyük sermaye kuruluşu "müşavirlik firmalarına" bırakmayı, Mimar ve Mühendisleri de bu müşavirlik firmalarının taşeronu olarak çalıştırmayı, ücretli çalışanları ise özlük ve sosyal haklarından yoksun bırakmayı hedeflemektedirler.

Kaldı ki, "Yapı Denetimi Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı" son yapılan toplantı sonrası "TMMOB ile ilgili kısmı tasarıdan çıkarılırsa" toplam 59 madde içermekte ise de, bunlardan sadece 15 Maddesi "Yapı Denetimi Hakkında Kanun" ile ilgilidir. 18 madde "İmar Kanununda, 6 madde "Kat Mülkiyeti Kanununda", 6 madde "Kıyı Kanununda", 3 madde "Belediye Gelirleri Kanunu", "İskan Kanunu", "Mera Kanununda", 3 madde "Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda", 5 madde "644 sayılı KHK"de değişiklik öngörmektedir.

Bu yasa ile "Kentsel Dönüşüm" için yıkım ve inşaat faaliyetlerini yapacak kuruluşların izinlerini, Bakanlığın vermesinin hedeflendiği anlaşılmaktadır.

Bu yasa taslağı ile, ülke genelinde yapılanma sürecinde jeolojik araştırmalardan başlayarak kent planlaması, yapıların plan ve projelerinin hazırlanması, uygulanması ve denetlenmesi konularındaki bütün iş ve işlemler Bakanlık tarafından düzenlenecek yetki ve sınıflandırma belgesine sahip "Teknik Müşavirlik Kuruluşları"nın eline terk edilecektir. Aslında, bir anlamda Bakanlık bağımsız Mimar ve Mühendislerin yapacağı iş ve işlemleri kendi kontrolündeki sermaye şirketine devretmiş olacaktır.

Mimar ve Mühendislik hizmetleri meslekten olmayan sermaye sahiplerinin kurduğu "Teknik Müşavirlik Kuruluşları" aracılığı ile tekelleşmiş bir hizmet olarak yürütülecektir. Bugüne kadar TMMOB'a bağlı Oda'lar tarafından düzenlenen eğitimler ve verilen yetki belgeleri yeni bir yönetmelikle tümüyle Bakanlığın tasarrufuna verilmektedir.

DİKENSİZ GÜL BAHÇESİ HAZIRLANIYOR

Yasa taslağı ile yapılmak istenilen çeşitli kanun değişiklikleri ile, kalan son doğal alanlar, kıyılar, mezarlar, tarım alanları da koruma kapsamı dışına çıkarılmaktadır. Bilim-tekniğin ve hukuk dışı bir yaklaşım sergilenmektedir.

Taslakta dikkati çeken hususlardan biri de, yapılacak imar planlarında, sağlık, spor ve sosyal tesisler için ayrılan alanların artık kamulaştırılmayarak o yerin maliklerine verilmesi ve devlet eliyle sunulması gereken bu hizmetlerin bu alanlarda artık paralı sunulur hale getiriliyor olmasıdır.

İmar Kanunu'nda yapılması öngörülen bir değişiklik ile mevcut yasa imar planlarında meydan, yol, park, yeşil alan, otopark, toplu taşıma istasyonu ve terminal gibi hizmetlere ayrılmış yerler ile askeri yasak bölgeler, güvenlik bölgeleri, TSK'ye ait hareket ve savunma amaçlı yerler, Hazine ve Özel İdarenin teklifiyle belediyelere devredilebilmekte, buraların yapılaşmaya açılması söz konusu olmaktadır.

Yapılan yatırımlarla bir belediye'deki taşınmazların değeri artarsa vatandaşlardan artan değer %45'i kadar para alınması öngörülmektedir.

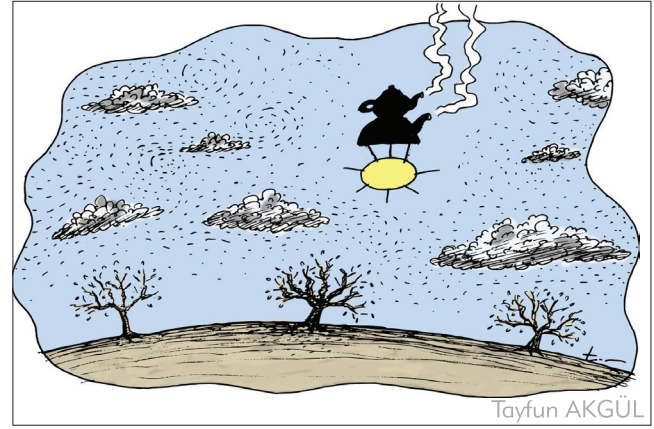
İmar Kanunu'nun "Yapı Ruhsatı" düzenlemelerini

içeren maddesinde öngörülen değişiklik ile, Yapı Denetim Kanunu'nda tanımlanan teknik müşavirlik kuruluşuna müelliflik hakkı verilmekte, aynı maddeye yapılan eklemeye de tadilat projelerinde proje müellifini saf dışı bırakacak uygulamaların önünün açıldığı görülmektedir.

İmar kanununun 28. Maddesinde yapılacak değişikliklerle, İl sınırı içinde etüt ve projeleri düzenleyecek Mimar ve Mühendislerin olmaması halinde bu hizmetlerin "teknik elemanlar" tarafından yapılmasının amaçlandığı görülmektedir. Tekniker, Teknisyen, Teknik Öğretmenlere "Şantiye Şefliği" hakkı tanınarak İmar Kanunu yargı kararlarına rağmen değiştirilmektedir.

KİRLİ YATIRIMLAR DOLU DİZGİN

Torba Yasa taslağının içinde "Kıyı Kanunu" değişikliği de unutulmamış. Böylece kıyılarda 10 m'ye kadar yapı yapılabilmesine izin verilebilecek. Yani sahillerimizde akaryakıt depoları ve işleme tesisleri, elektrik üretim tesisleri (Termik Santraller) gibi denizi, toprağı ve havayı kirletici tesislerin kurulması önündeki yasal engeller de kaldırılmış olacak.

Yatırımcının önünü açıyoruz edebiyatıyla, Kıyı Kanunu'ndaki değişikliklerle Çevre ve Şehircilik Bakanlığının yetkileri artırılarak, "Kıyı ve dolgu alanları ile sahil şeridinde 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun koruma amaçlı imar planlarına ilişkin hükümleri uygulanmaz" ifadesine yer verilerek, Demokratik Kitle Örgütleri tarafından yargı yolu ile engellenmeye çalışılan "Termik Santraller" in önünün açılması hedeflenmektedir.

Böylece Şube sınırlarımız özelinde, OMV'nin Terme-Akçay sahilinde yaptığı 900 MW, Tekkeköy sahilinde Cengiz A.Ş.'nin yaptığı yaklaşık 1000 MW gücündeki Doğalgaz Çevrim Santrali, Sinop-Gerze'de Anadolu Grubu'nun yapmayı planladığı 1200 MW kurulu gücündeki Termik Santral ile lisans almış diğer santraller ve çimento, demir-çelik fabrikaları gibi ağır ve kirletici sanayi yapılarının yaşam alanlarımızı koruyan yasal düzenlemelere takılmaları (!) önlenmiş olacaktır.

TMMOB çatısı altında örgütlü gücümüze ve halkımıza güvenerek, bu yağma ve talan politikalarına sonuna kadar direneceğiz. Ve sonunda kazanan halkımız, dolayısı ile Ülkemiz olacaktır.

Not: Karikatürler için Sayın Tayfun AKGÜL'e teşekkür ediyoruz.

